

Шиловська Олена Миколаївна

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України
Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МОЛОДШІЙ ШКОЛІ

Основною проблемою організації дистанційної форми навчання в загальноосвітньому закладі є те, що ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від багатьох параметрів, зокрема, технічної організації процесу; компетентності педагога, усвідомлення учнями необхідності отримання знань, технічної та інформаційної підготовленості педагогічних працівників. Це повинні бути педагоги з універсальною підготовкою, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічною готовністю до роботи з учасниками навчального процесу у новій навчально-пізнавальній мережі Інтернет. На жаль, в умовах необхідності дистанційного навчання під час карантину, вчителі залишилися з багатьма проблемами наодинці. Зокрема, найперша проблема, це вибір Інтернет-платформи, на якій здійснювати освітній процес та ретельне самостійне вивчення можливостей, які вона надає. Для цього необхідна серйозна технічна і інформаційна підготовка, якої до цього моменту вчителям ніхто не надавав. Варто також звернути увагу на те, що перші два-три тижні проходить період адаптації до нових умов навчання, це час, коли лише напрацьовується новий життєвий досвід. Однак, в когось ця адаптація проходить швидше, а комусь потрібно місяць, а той два. Все це індивідуально і залежить від особистісних характеристик та якостей педагога, від готовності до прийняття нових реалій, від гнучкості та вміння швидко набувати нового досвіду. Однак всі ці нові реалії так чи інакше несуть із собою стресову ситуацію. І важливо, щоб педагог не лишився в цій ситуації на самоті. Тому на даному етапі роль психологічної служби полягає в психологічній підтримці педагогічного колективу. Це можуть бути онлайн-консультації, організація віртуальної кімнати психологічного розвантаження, інтернет-форуми для вирішення проблем, що виникають, інформація щодо подолання стресу тощо.

Достатньо сильним стресовим фактором для учасників дистанційного навчання, особливо на початкових його етапах, коли вчителі обирали певну освітню платформу, є брак зворотного зв'язку. Зворотній зв'язок для дітей молодшого шкільного віку є своєрідною емоційною підтримкою від вчителя. Молодшим школярам важливо бачити свого вчителя, чути його голос, мати змогу до нього звернутися, а не просто бачити «голову на екрані», а іноді голову зовсім не свого, а стороннього вчителя. Дуже важливо давати зворотній зв'язок стосовно домашніх завдань. Не отримуючи зворотного зв'язку, схвалення і підтримки з боку вчителя, дитина молодшого шкільного віку втрачає інтерес до навчання. Не завжди, особливо на початкових етапах карантину, вчитель міг давати цей зворотний зв'язок кожній дитині. Тому завдання психолога –

підготувати батьків таким чином, щоб вони були в змозі певний час підтримати навчальну мотивацію дитини.

Крім того, брак почуття соціальної присутності в дитини, за результатами психологічних досліджень, може суттєво погіршити ефективність процесу навчання. Тим більш, що діти були психологічно не готові до такої форми навчання.

Ще один із серйозних моментів, що може завадити успішному засвоєнню знань в процесі дистанційного навчання є недостатня впевненість дитини в тому, що в неї є необхідні уміння, навички для досягнення успіху в такій нетрадиційній системі навчання.

Робота психолога на даному етапі може полягати в організації онлайн-консультації, консультації за телефоном з батьками молодших школярів з приводу емоційної підтримки дітей в даній ситуації.

Звичайно, психолог з дітьми в період дистанційного навчання може продовжувати роботу. Зокрема, для молодшої школи, це можуть бути невеликі презентації на теми стосовно профілактичної роботи, онлайн-тестування за згодою батьків, створення розвивальних тестів, зокрема на платформі «На урок» та «Всеосвіта», проведення розвивальних занять на платформі Zoom. Однак варто брати до уваги те, що найчастіше з молодшими школярами при виконанні завдань поряд знаходяться батьки. Тому результати тестування не завжди будуть надійними і достовірними.

Таким чином, на наш погляд, для шкіл не вистачає кваліфіковано розробленого освітнього Інтернет-середовища, яке б змогло забезпечити певні елементи психологічного комфорту при дистанційному навчанні. Зокрема, полегшення технологічної процедури взаємодії, забезпечення єдиної Інтернет-платформи, яка працювала б без збоїв, «провисання» та була б доступною і простою в користуванні для дитини. Користуючись даною платформою дитина повинна мати змогу не лише отримати інформацію, а й задовольнити потребу в спілкуванні, відчувати свою належність до певної групи. І нарешті, забезпечити такий стиль взаємодії в навчальному середовищі, який би не порушував «Я-концепцію» користувача. Повинні діяти певні етичні правила спілкування в віртуальному середовищі, які мають бути усвідомленими всіма учасниками і, крім того, суворо дотримуватися. На жаль, на даному етапі дистанційного навчання, цього не можна сказати про наших підлітків. Але, нову ж таки, відкривається поле діяльності для практичного психолога. Навчити спілкуватися з повагою, підтримкою і розумінням, не порушуючи психологічних кордонів інших. І наостанок зауважимо, що успішність процесу дистанційного навчання залежить від того, наскільки дане середовище відповідає віковим, психологічним та фізіологічним особливостям сприйняття і опрацювання інформації дитиною.